

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2020.gada 13.martā Nr. 6-9/102

E.V.

Par iesnieguma izskatīšanu

Tiesībsargs saņēma Jūsu 2020.gada.... iesniegumu (reģistrēts03.2020. ar Nr.311), kurā norādāt, ka Zemgales rajona tiesa 2019.gada 28.maijā nolēma sodīt Jūs ar administratīvo arestu uz piecām diennaktīm par administratīvo pārkāpumu ceļu satiksmes jomā. Soda izcietis un spriedumu apstrīdējis neesat.

2020.gada 1.jūlijā stājas spēkā Administratīvās atbildības likums (AAL), kurs neparedz šādu soda veidu. Tādējādi, Jūsprāt, tiekot mīkstināta atbildība par šāda veida darbībām. Ņemot vērā minēto, lūdzāt atjaunot tiesvedību sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem un grozīt Jums piespriesto sodu (administratīvo arestu). Tomēr tiesa atteicās pieņemt Jūsu pieteikumus par apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņa atjaunošanu un soda pārskatīšanu. Atsaucoties uz Latvijas Republikas Satversmes (Satversme) 92.pantu un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (Konvencija) 13.pantu, uzskatāt, ka Jūsu tiesības uz taisnīgu tiesu un efektīvu tiesību aizsardzību ir tikušas pārkāptas, jo netiek piemērota jaunākā un Jums labvēlīgākā tiesību norma. Lūdzāt izvērtēt minētā regulējuma tiesiskumu.

Vēršu Jūsu uzmanību, ka Satversmes 92.pants, kā arī Konvencijas 6.pants aizsargā personas tiesības uz taisnīgu lietas izskatīšanu. Tomēr tās nav interpretējamas, kā tiesības uz personai labvēlīgu lietas rezultātu vai tiesas spriedumu.

Satversmes tiesa norādīja¹, ka taisnīga tiesa kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs tiesas process aptver vairākus savstarpēji saistītus elementus, piemēram, tiesības uz pieeju tiesai, pušu līdztiesības principu, tiesības tikt uzklautam, tiesības uz motivētu tiesas nolēmumu, tiesības uz pieņemtā nolēmuma pārsūdzību. Iesniegtajos materiālos nav ziņu par šķēršļiem, kas liegtu Jums iespēju liecināt vai savlaicīgi apstrīdēt 2019.gada 28.maija tiesas spriedumu. Tāpat nav datu, ka Jums šajā administratīvā pārkāpuma lietā būtu liegtas tiesības saņemt juridisko palīdzību, vai Jūs būtu atzīts par vainīgu pirms par to bija lēmusi tiesa. Savukārt no Jūsu iesniegtajiem materiāliem redzams, ka

¹ Satversmes tiesas 2010.gada 17.maija sprieduma lietā Nr.2009-93-01 8.3.p.

tiesa ir norādījusi motīvus, kuru dēļ tika atteikts pieņemt blakus sūdzību un atjaunot procesuālo termiņu apelācijas sūdzības iesniegšanai.

Eiropas Cilvēktiesību tiesas ieskatā² Konvencijas 6.panta pirmās daļas nostiprināto principu kontekstā nevienai no lietā iesaistītām *pusēm nav tiesību pieprasīt sprieduma, kurš stājies likumīgā spēkā, pārskatīšanu vienīgi ar mērķi panākt lietas jaunu izskatīšanu*. Satversmes tiesa norādījusi³, ka procesa atjaunošana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem un spēkā stājušos nolēmumu jauna izskatīšana sakarā ar materiālo vai procesuālo likuma normu būtisku pārkāpumu ir tiesību institūti, kas *veidoti kā tiesību uz taisnīgu tiesu papildu garantija* likumā noteiktā gadījumā. Procesā atjaunošana sakarā ar jaunatklātiem apstākļiem ir sevišķa procesuāla stadija, kas *iespējama vienīgi tādā gadījumā, kad tai ir likumā noteiktais pamats*. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) 289.²³pants un AAL 248.pants par jaunatklātiem apstākļiem atzīst identiskus gadījumus. Tomēr jauna normatīvā akta (likuma) spēkā stāšanās nav minēto gadījumu skaitā.

Administratīvais arests ir bargākais no LAPK soda veidiem, kurš tiek piemērots par pārkāpumiem, kas likumdevēja ieskatā rada būtiskus draudus citu cilvēku un sabiedrības drošībai kopumā. No cilvēktiesību viedokļa raugoties valstij ir visai plaša rīcības brīvība sodu politikas jomā. Vienlaikus Satversmes tiesa ir atzinusi, ka soda neizbēgamības princips⁴ ir vērsts uz to, lai pārkāpuma izdarītājs izcieš sodu un rezultātā būtu motivēts nākotnē atturēties no jaunu pārkāpumu izdarīšanas. Mērķis sekmēt, lai vainīgā persona izciestu sodu, ir vērsts uz citu personu tiesību aizsardzību un sabiedrības drošību un līdz ar to atzīstams par leģitīmu mērķi pamattiesību ierobežošanai.

Vēršu uzmanību, ka saskaņā ar AAL Pārejas noteikumu 2.punktu procesuālās darbības, kas līdz AAL spēkā stāšanās dienai uzsāktas saskaņā ar LAPK, tiek arī pabeigtas kodeksā noteiktajā kārtībā. *LAPK normas piemērojamas līdz attiecīgās administratīvā pārkāpuma lietvedības stadijas pabeigšanai (lietvedība iestādē, tiesā vai izpilde)*. Ņemot vērā iepriekš minēto, LAPK kārtībā piespriestā administratīvā aresta izpilde pēc AAL spēkā stāšanās nav uzskatāms par acīmredzami nesamērīgu personas pamattiesību ierobežojumu.

Ar cieņu
tiesībsarga pilnvarojumā
Pilsonisko un politisko tiesību
nodaļas vadītāja

I.Piļāne

² Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2004.gada 18.novembra spriedums lietā *Pravednaya v.Russia &25*

³ Satversmes tiesas 2016.gada 29.aprīļa spriedums lietā Nr.2015-19-01 12.4.p.

⁴ Satversmes tiesas 2013.gada 24.oktobra spriedums lietā Nr.2012-23-01 18.3.p.